

NAMMINERSORNERULLUTIK OQARTUSSAT · GRØNLANI

Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq
Landsstyremedlem for Fiskeri og Fangst

Udvalget vedrørende Grønlandslove
UGF alm. del - Bilag 14
Offentlig

Tusagassiorfinnut nalunaarut Pressemeddelelse

ORIGINAL

Vedrørende hovedkonklusionerne fra socioøkonomisk analyse af fangererhvervet

Redegørelsen indeholder primært resultatet af socioøkonomisk analyse af fangererhvervet. Analysen beskriver fangernes økonomiske situation, samfundets overførsler til fangererhvervet, hvilke bidrag erhvervet yder til samfundsøkonomien og selvforsyningsgraden samt en bæredygtig udnyttelse af levende ressourcer.

8. marts 2005
J.nr. 66.10
Postboks 269
3900 Nuuk
Oq/tel +299 34 50 00
Fax +299 32 47 04
aapip@gh.gl
www.nanoq.gl

Selve arbejdet med udarbejdelsen af redegørelsen forestods af Rasmus Ole Rasmussen (ROR), lektor ved Roskilde Universitets Center (RUC). ROR påbegyndte udarbejdelsen af redegørelsen i løbet af efteråret 2003, og i marts 2004 præsenterede han de foreløbige resultater af arbejdet for direktoraterne. I maj 2004 blev der sendt spørgeskemaer ud til samtlige erhvervsfangere. Disse skemaer er blevet returneret i løbet af sommeren 2004.

Arbejdet blev gjort færdig efterår 2004. Årsagen til at analysen endnu ikke er blevet offentliggjort er tekniske problemer med de tilsendte filer, hvor figurer og tabeller skaber problemer i forbindelse med udskrivningen. Direktoratet er ved at få løst problemet og forventer dette sker inden Landstingets forårssamling. Hele analysen er blevet oversat, og således kun afventer løsning af de tekniske problemer.

Direktoratet for Fiskeri og Fangst planlægger at invitere Rasmus Ole Rasmussen medio/ultimo april, således han kan præsentere analysen til en række relevante parter.

Hovedkonklusionerne er vedlagt som bilag.

Rasmus Frederiksen

SAMMENDRAG AF RAPPORTEN

1. Et forbavsende stort antal personer - i alt 36.931 - har i perioden 1987 til 2002 været direkte involveret i fangst- og fiskeriaktiviteter. I alt har der været udstedt erhvervsjagtbeviser til 7.518 forskellige personer medens der har været udstedt fritidsjagtbeviser til 23.565 forskellige personer. Heraf har 4.277 personer i forskellige perioder haft såvel erhvervsjagt- som fritidsjagtbevis.
2. I perioden 1993 til 2003 er antallet af personer med erhvervsjagtbeviser blevet reduceret fra 6.560 til 2.713. Til gengæld er antallet af personer med fritidsjagtbeviser øget fra 6554 til 7742, og har i perioder ligget på over 10.000 udstedte beviser.
3. Fordelingen af bevistyper mellem erhvervsjagtbeviser og fritidsjagtbeviser viser markante regionale forskelle mellem i første række Midtgrønland hvor fritidsjagtbeviser er helt dominerende, og de øvrige regioner som i langt højere grad er præget af erhvervsjagtbeviser. Og i løbet af de ti år hvor der har været registrering af jagtbeviser er denne polarisering klart intensiveret.
4. Ud fra aldersprofilen for indehavere af alle typer af jagtbeviser er der tale om at gennemsnitsalderen for bevisindehavere er steget, idet de yngre aldersgrupper har været stadig mindre repræsenteret. En fortsat manglende tilgang til erhvervet på linie med den nuværende betyder i realiteten at erhvervet forsvinder!
5. Fangerhusstande svarer i store træk til resten af husstandene i Grønland. Den gennemsnitlige husstandsstørrelse ligger omkring det samme niveau med fra 2,5 til 3 personer pr. husstand. Der er dog tale om en markant større polarisering i bygderne med både flere store og især et større antal en-persons husstande.
6. Der er en klar tendens til at der er markant flere erhvervsjagtbeviser i bygdernes husstande end i byernes, spændende fra 20 og helt op til 90 af husstandene med 2 eller flere erhvervsjagtlicenser, og med et gennemsnit på godt 50% af husstandene med erhvervsjagtbeviser hvor der forekommer to eller flere beviser.
7. Der har været en klar tendens til at fangerfamiliers børn vælger fangererhvervet, men spørgeskemaundersøgelsen viser at det er en meget lavt prioriteret fremtid, både når det gælder de unge mennesker, og når det gælder anbefalingerne fra deres forældre!
8. Personer med erhvervsjagtbeviser har de sidste 3 år indhandlet produkter til en gennemsnitlig værdi af 258 millioner kroner pr. år. Personer med fritidsjagtbeviser har i samme periode indhandlede for 38 millioner kroner, medens personer uden nogen form for bevis indhandlede for gennemsnitligt 29 millioner kroner pr. år.
9. A-indkomsterne spiller en særdeles stor betydning for fangere og fiskeres samlede økonomi. For personer med fritidsjagtbevis, og indhandling stammer 90-95% af indtægterne udenfor fiskeri og fangst. Men for personer og par med erhvervsjagtbeviser udgør indtægterne udenfor fiskeri og fangst i gennemsnit mere end 50% af indtægterne. Det betyder i praksis at en væsentlig del af husstandenes indtægter stammer fra

fangerne hustruer, der således er med til at sikre familiens økonomi.

10. Fra en opdeling i indhandlingsmønstret mellem en stor gruppe med meget små indhandlinger, og en lille gruppe med relativt store indhandlinger er der sket en stigende professionalisering hvor der kun er få med små indhandlingsværdier, medens en stadig stigende gruppe har relativt store indtægter fra indhandling. Samtidig er der tale om en meget begrænset betydning af indhandlinger fra personer med fritidsjagtbevis.

11. Hvor det samlede indkomstgennemsnit ligger på 120. - 160.000 for Diskobugten, Midt- og Sydgrønland er Østregionen og Nordregionen - på hver sin måde - klare afvigere i forhold til mønstret i resten af Grønland idet indkomstgrundlaget ligger med et samlet indkomstgennemsnit på 60-70.000 kroner.

12. Indkomster fra fangst og fiskeri er klart domineret af skaldyr og fisk, idet disse grupper i alle regioner - bortset fra Østgrønland - udgør mellem 60 og 80 procent af indkomstgrundlaget. Der er dog tale om en række markante regionale forskelle i fordeling på hovedgrupper. Der er ligeledes tale om meget store sæsonmæssige variationer, specielt for Nordgrønland og Disko.

13. Der er tale om et markant fald i antallet af indrapporterede fangede dyr. Mest tydeligt tegner det sig for indberetninger vedrørende fugle, hvor den generelle tendens viser et fald i størrelsesordenen 10-15% per år, medens faldet også er markant for både hav- og landpattedyr. Her er faldet dog mindre, men ligger ikke desto mindre i størrelsesordenen 5-10% per år. Opgørelsesperioden på 10 år er for kort til at sige noget sikkert om tendensen, idet der både kan være tale om naturlige udsving i bestandstørrelsen og effekten af ændringer i fangstvanerne.

14. Jagten på havpattedyr er klart domineret af erhvervsjægere idet de nedlægger over 70% af dyrene i denne gruppe. Når det gælder fugle og landpattedyr er der tale om en meget stor spredning indenfor de enkelte arter, idet der for enkelte arter er tale om at kun 20-30% af dyrene nedlægges af erhvervsjægere, medens fritidsjægere står for de resterende jagtaktiviteter.

15. Mængde af kød bestemt ud fra deres anvendelighed til menneskeføde betyder en samlet kødforsyning der ligger mellem 3,5 og 7,5 millioner kilo, svarende til en samlet forsyning på mellem 65 og 130 kilo kød pr. indbygger i Grønland, uanset alder.

16. Ud over kød til menneskeføde har der været tale om en samlet mængde hundefoder på mellem 3.500 og 8.100 tons foder, svarende til en dækningsgrad på mellem 40 og 90 procent af behovet. I tillæg til forsyningen af hundefoder fra jagt er der tilsvarende mængder restprodukter fra fiskeriet som kan bidrage til en samlet dækning af behovet for hundefoder.

17. Værdien af den samlede fangst ligger mellem 60 og 120 millioner kroner når man bruger det laveste, og op til mellem 80 og 180 millioner kroner når man benytter sig af det højeste prisniveau. Heraf tegner erhvervsjægerne sig for 80 til 90%, medens fritidsjagten bidrager med fra 10 til 20% af det samlede jagtudbytte. Der har været tale om et markant fald i værdien af de samlede indberettede fangster svarende til en halvering i værdien over den tiårige registreringsperiode uanset metode til værdifastsættelse.

18. Den informelle sektor i Grønland bidrager med en samlet sum af næsten 130 millioner kroner til den

samlede økonomi. Heraf stammer godt 67,6 fra aktiviteter i byerne medens de resterende 62,2 millioner kroner stammer fra bygderne. Godt 35 millioner kroner stammer fra fangsten af hav- og landpattedyr samt fugle, medens omkring 95 millioner stammer fra fisk og fiskeprodukter.

19. Det største bidrag kommer fra egen udnyttelse af egne produkter, nemlig godt 46 millioner kroner, som stammer fra et meget bredt udsnit af grønlandske produkter.

20. Det næststørste bidrag skyldes salg på brættet. Der forekommer hér en årlig omsætning i størrelsesordenen 38 millioner kroner. Den største omsætning finder sted i byerne, idet bidraget hér er godt dobbelt så stort som i bygderne.

21. Også produkter der foræres fra fangere til familie og bekendte spiller en væsentlig rolle, med en samlet årlig værdi af 24 millioner kroner. Denne aktivitet er især vigtig i bygderne.

22. Salg af produkter til familie og bekendte udgør en omsætningen på årsplan er godt 10 millioner kroner, medens der sælges produkter til henholdsvis institutioner og restauranter hver udgør en værdi af 6 millioner kroner om året. Salg til institutioner omfatter et bredt udsnit af traditionelle grønlandske produkter, herunder sæl, medens salg til restauranter i højere grad omfatter specialiteter og kun sjældent omfatter sæler.

23. Da den foreliggende analyse ikke har været fokuseret på gruppen af personer med fritidsjagtbevis kan der kun gives et estimat af denne gruppes bidrag til den informelle økonomi. Men benyttes samme relative fordeling mellem fangst- og fiskeprodukter i gruppen af fritidsjægere som den der gælder for gruppen af personer med erhvervsjagtbevis medfører det et samlet bidrag på 52 millioner kroner.

24. Sammenlagt betyder det at den samlede informelle sektor kan opgøres til en årlig værdi af 182 millioner kroner.

25. Gruppen af personer med erhvervsjagtbevis har i alt 1.698 fartøjer, hvoraf 728 findes i byerne medens 970 findes i bygderne. Det drejer sig i første række om fartøjer med benzindrevet udenbordsmotor, men godt en femtedel er større både der anvender indenbords motorer der drives af solar. Hovedparten af fartøjerne er mellem 12 og 16 fod og med motorer i intervallet 30 til 50 HK. Flåden er domineret af nyere både, idet 2/3 af bådene er fra efter 1990, og mere end en tredjedel er fra efter år 2000.

26. På udstyrssiden er der tale om at langt de fleste erhvervsjægere har mindst 4 forskellige skydevåben, tilpasset de lokale jagtmuligheder. Sammenlagt har erhvervsjægerne i alt 7.360 skydevåben, ligesom de besidder forskellige typer af garn, og for mange drejer det sig om betragtelige antal, med 20 og flere garn.

27. Der er indtil videre kun ganske få personer - 136 i alt - der er i besiddelse af snescootere og som anvender dem til erhvervsmæssige formål. Til gengæld er hundeholdet stærkt udbredt idet der i opgørelsen forekommer 699 hundehold med en samlet bestand af hunde på 11.000 dyr. Og der er kun ganske få der er i besiddelse af kajakker, som ikke normalt indgår som redskab i fangst og fiskeri.

28. Den årlige drift og vedligeholdelse af både og motorer koster en årlig udgift på 67 millioner kroner, medens udgifterne til driften af snescootere kun koster 3,6 millioner kroner. De mange erhvervsjægere der er

i besiddelse af hunde og hundeslæde har årlige driftsudgifter der beløber sig til godt 21 millioner kroner, hvoraf en stor del stammer fra egen fangst og køb af lokale produkter. Når det gælder importeret hundefoder er der tale om udgifter på godt 4 millioner kroner. Hertil kommer driftsudgifterne til redskaber, herunder skydevåben og garn, koster i årlig drift godt 62 millioner kroner.

29. De samlede driftsomkostninger for personer med erhvervsjagtbevis løber således op i 153 millioner kroner.

30. Investeringsmæssigt er der tale om et samlet beløb på 266 millioner kroner, hvoraf både udgør langt den største investeringspost med 162 millioner kroner, godt fulgt af investering i redskaber på 88 millioner kroner. Hertil kommer noget mindre investeringer i hunde og hundeslæder på 9 millioner, og snescootere på 6 millioner kroner.

(31. Erhvervet får offentlig støtte gennem indhandlingstilskud, men med en samlet værdi på seks millioner kroner i 2001 er det et beløb af meget begrænset størrelse, og hovedparten tilfalder i øvrigt personer med fritidsjagtbevis.

32. Tages summen af den formelle og den informelle omsætning fratrukket driftsomkostninger og offentlig støtte havner man på et samlet dækningsbidrag på 169 millioner kroner. Og regnes med almindelige rente- og afdragsbetingelser for de samlede investeringer ligger slutresultatet på en værdi af 142 millioner kroner, hvilket er godt 70.000 kroner pr. registreret person med erhvervsjagtbevis. I tillæg hertil bidrager personer med fritidsjagtbevis med en samlet nettoværdi på 61 millioner kroner til den nationale økonomi.

33. De sociale tilskud og ydelser til gruppen af personer med erhvervsjagtbevis ligger i gennemsnit godt 10.000 kroner under det niveau der gælder for landet som helhed, og man kan på den baggrund argumentere for at erhvervet således har en besparelse på den offentlige økonomi på godt 20 millioner kroner.)

34. En central del af en bæredygtig udviklingsproces er sikringen af befolkningens sociale og økonomiske betingelser. I den forbindelse er der grupper indenfor fangererhvervet hvis eksistensbetingelser ligger på et niveau der i international sammenhæng kan karakteriseres som på fattigdomsgrænsen. Tilsvarende er en gruppe af fangere stærkt afhængige af den offentlige støtte til erhvervet, og må karakteriseres som en udsat gruppe ved ophævelse af ensprissystemet.

35. En begrænsning i fangsten af en række truede arter vil kun have begrænsede økonomiske konsekvenser for erhvervet som helhed, men spiller en væsentlig rolle for nogle få enkeltpersoner.

36. Der er flere barrierer for udviklingen af erhvervet, og ikke mindst manglen på et overskud der muliggør investering og satsning på nye initiativer er en afgørende faktor. En ikke uvæsentlig faktor er de begrænsede muligheder for indhandling og dermed udnyttelse af utraditionelle arter.

37. Et andet væsentligt forhold er mangelen på supplerende erhvervsmuligheder der kan sikre beskæftigelse og indtjeningsmuligheder i de perioder hvor fangstmulighederne er begrænsede.

38. I den forbindelse virker den gældende lovgivning hvor mindst halvdelen af indkomsten skal komme fra fangst og fiskeri som en begrænsende faktor for opretholdelse og videreudvikling af erhvervet.